

Politikai
röpiratok

108.

A PÁPA.

108
872

10.

NAPIKÉRDÉS,

TIZENHÉT KÉRDÉS- S FELELETBEN

FEJTEGETVE.

ABBÉ SEUR

RÖPIRATA SZERINT

Mendlik Ágostontól.

Második kiadás.

Ára 5 o. é. kr.

A tiszta jövedelem sz. Péter filléreihez csatoltatik.

PÉCS, 1861.
BITTERMANN KÖNYVNYOMDÁJÁBAN.

A P Á P A .

NYILKÖZÉS.

TINNINHT KÉRDÉS- S FELLELTETHEK

„Amit irok, javatokra irom szeretettel,
Olvassátok hát szívesen s vizsontszeretettel.“

Nyulasy.

ADÁS SZERINT

NYILKÖZÉS

Mendik ágostoni.

Második kötet.

1850. é. k.

A tiszta jövedelem az Péter állásához csatolattatik.

NYILKÖZÉS

NYILKÖZÉS

D. a J. Kr.

Az olvasóhoz! — Barátom! Nemde sokat hallottál újabb időben a pápáról? Sokan teli beszélnek fejedet, így akarván tévutra vezetni; de ne engedd magad. Ragaszkodjál hiven a szent atyához. Sem ijesztés, sem hizelgés el ne tántorítson. — Hited támogasson téged, ne félj: Isten egyházával leend a világ végeig! — Megvagyok győződve, hogy hű gyermeke vagy az egyháznak, és nincs szükséged intésre; de úgy hiszem szívesen fogadod e jelen röpiratot, hogy eleneid megcáfolására fegyvered legyen.

E füzetecske nem politikai, inkább vallási tárgyat tartalmaz. A józan ész és erős hithez van irányozva, s azért remélem viszhangra talál.

Nyájas olvasó! olvasd el e néhány lapnyi füzetcskét és ítélj, igazságot foglal-e magában?

Az olvasáshoz! — Barátom! Nemde sokat hallot-
 tal nézve időben a papárdó? Sokan teli beszédik fejedet,
 így akarván tévutra vezetni; de ne engedd magad.
 Ragszakhóddal híven a szent atyához. Sem jőzted, sem
 hízéged el ne tántorítsan. — Híted támaszod té-
 ged, ne téjj: Isten egyházával leendő a világ végeig!
 — Megyavgyok gyűződve, hogy há gyermeké vagy
 az egyháznak, de nincs ezíkeséged intére; de ugy
 házem szivesen fogadod e jelen köpíratot, hogy el-
 lened megérőföldésné fogyvered legyen.
 E füzetecke nem politikai, inkább vallási tár-
 gyat tartalmaz. A józan és érte. dítkez van
 irányoztat, a szent remdlen vezérhangra talál.
 Nyáján olvasd! olvass el e néhány lapnyi füzé-
 teckét és idj, igazságot foglal-e magában?

I. A pápáról szól mindenki. Ki tehát a pápa?

A pápa az egyház feje. Anyaszentegyházunknak csak egy feje van, és ez Jézus Krisztus a mennyben; de ezen láthatatlan tejnek van e földön egy látható helyettese, ki a lelki dolgokat az ő nevében vezényli. Ezen helyettese Krisztusnak, ezen isteni megbízott, ezen főpapja anyaszentegyházunknak: a pápa, a római püspök, sz. Péter utódja. Az anyaszentegyház Istennek hadserege, mely elterjed e földön a paradicsom meghódítására. — Valamint az utóbbi krimi háboruban a katonák is vezér által vezényeltettek ugyan, de tulajdonképeni fővezérök a távollévő Napoleon volt: úgy a keresztények e földön a pápa által lelkileg vezetettve, mégis Jézusnak magának az Istennek hódolnak. A pápa tekintélye Jézus tekintélye, tanításainak hibázhatlansága, Krisztusnak isteni hibázhatlansága; és midőn a pápa előtt hódolunk tanusítására és áldásának vételére letérdelünk, nem ember előtt, hanem Jézus előtt teszszük azt. — Minden, mi a pápát éri, éri egyszersmind a keresztényeket, a katolikusokat; nem csoda tehát, hogy jelen időben a keresztényeket e tárgy kiválóan érdekli, s hogy sokat beszélnek a pápáról.

II. Szól-e az evangélium a pápáról?

A sz. irás a szent háromságot sem említi névszerint, noha magáról a tárgyról számtalanszor szól. A pápa neve sem említettik, jóllehet több helyen

említetik tekintélye és isteni küldetése. Ki ne ismerné sz. Máténak 16. részét, melyben Jézus Krisztus sz. Pétert az egyház fejévé és a keresztény társaság alapkövévé tette? — „És én mondom neked, hogy te Péter vagy, és a pokol kapui nem fognak azon diadalmat venni. És neked adom a mennyország kulcsait. És valamit megkötöndesz a földön, megleszen kötve mennyben is: és valamit feloldandasz a földön, feloldozva leszen mennyekben is.“ — Ezen ígéretet nem szükséges értelmezni; isteni megváltónk kevéssel mennybemenetele előtt — sz. János evangéliuma szerint — szinte oly határozottan erősíté: „Legeltesd juhaimat, legeltesd bárányaimat.“

Jézus Krisztus tehát sz. Pétert az egyház alapkövévé, a hívek pásztorává és az isteni hatalom fő helyettesévé rendelte. Nem lehet megtagadni sz. Péter tekintélyét. Tehát jól jegyezzétek meg: sz. Péter a pápa. — Mint ember meghalt sz. Péter, mint pápa folytonosan él utódaiban a római püspökök személyében.

III. Lesz-e egész a világ végeig pápa?

Igenis lesz, és pedig azért, mert Jézus elküldvén tanítványait az egész világra tanítani, ünnepélyesen megígérte: hogy velök marad a világ végeig. Ő ígérte meg, kinek szavai el nem mulnak. A katolika egyház, sz. Péternek s az apostoloknak egyháza addig fog tartani, meddig a világ, és minthogy a pápa feje ezen egyháznak, szinte oly soká fog létezni, mint az egyház. A pápa oly szükséges az egyházban, mint a fej a testen. — Megszűnik a pápa, megszűnik az egyház; megszűnvén az egyház, megszűnik a religió; megszűnvén a religió, megszűnik az emberi társaság. Ez mind ily viszonyban áll. Isten így rendelte.

Tehát a világ végeig lesz pápa. IX. Pius meghal, de a pápai méltóság nem fog meghalni.

IV. Lehet-e minden emberből pápa?

Nincs az egyháznál semmi népszerűbb, általánosabb. Ezen nagy isteni monárkiának minden tagja

hivatva van a kormányzókra. Minden ember, minden katolikus, legyen bármily alacsony származásu, lehet nemcsak áldozár, hanem püspök, érsek, bibornok, pápa. És ez nemcsak elméletileg áll így, hanem tény, a világ szemeláttára végbement tagadhatlan tény. A történet lapjai kezeskednek róla. A 258 eddigi pápa közül 100-nál több lett a néposztályból, és csak kis része az előkelőkből. — A mostani pápa elődje XVI. Gergely, szegény családból származott; V. Sixtus gyermekkorában a nyáját őrizte; V. Sebestyén alázatos szerzetes volt; és így sok más e tekintetben hasonló volt az első pápához a galileai halászhoz. — Püspökeink több mint három negyede a polgári s néposztályból származtak. Egyike legjelesebb bibornok érsekünknek szívesen beszélt azon falu s malomról melyben 20éves koráig szolgált. Így áll a dolog több főpapunkra nézve, kiket a kevélység s tudatlanság nagyravágyással szeret bélyegezni. Bármely néposztályt előbb nevezhetni elkülönzött kasztának mint az egyházi rendet; semmi osztályban sincs úgy vegyítve a keresztény nép különféle osztálya, mint az áldozárok, püspökök s pápák sorában. Isten, ki szereti a szegényeket, s nem személyválogató, képesíti hiveit a legkitünőbb egyházi hivatalok viselésére. Ismétlem: mindenki lehet pápa, a nőket kivéve. Ama nevetséges mese Johanna állítólagos pápanőről mely valaha a protestáns történetíróknál hitelt nyert, jelenleg a protestánsoktól is elvetették. VIII. János római pápának gyenge testalkata miatt gúnykép Johanna nevet adtak, és az istentelen írók ezen rossz tréfát komolyan vevén, fegyvernek használták föl azt az egyház és a pápák ellen.

V. Miért egyszersmind világi király a pápa, holtott ő Jézus helyettese, ki ezt mondá: „Országom nem e földről való?”

Urunk csakugyan azt mondá: „Országom nem e földről való.” De ovakodjunk, komoly tárgyról levén szó, ne játszunk a szavakkal. E szónak nyelvünkre fordítva kettős értelme van, és többnyire helytelen ér-

telemben veszik. Jézus mondá : „Regnum meum non est de hoc mundo“ ez jól magyarosítva annyit tesz: „Országom nem innét való, nem származik e világról, hanem az égből; és te Pilátus, ki engem kérdesz, igen csalódól, ha azt véled hogy országom a császár birodalmához hasonlít. Országom mennyei, királyságom isteni.“

Már így állítja-e Urunk, hogy országa nem e földön van? — Ezen királyság, mely az egyház, a földön van, minden mi az égből származik és oda céloz, az ő országa, melyet helyetteseire bizott, nem e világból való, de e földön van. Nincs itt szó a világi hatalomról, és ezen ép oly kevéssé jámbor mint evangéliumi alapot nélkülöző ellenvetés már a latin nyelv első szabályai előtt önként összeroskad. Ha Urunk állítja : hogy országa Istentől származik, következik-e ebből, hogy ezen országot nem lehet földi hatalom által védeni? Ha ezt nem is rendelte, távol volt mégis attól, azt eltiltani.

A pápa világi hatalma ép oly kevéssé cserél-tethetik föl lelki működésével, mint a ruha azon személylyel, melyet főd és véd.

Midőn a pápák katolikus fejedelmektől világi hatalmat nyertek, ezt a szükség ajánlotta, és az ekként biztosított függetlenséget püspöki hivataluk szabad gyakorlata követelte, mert minden tekintetben az erőszaknak voltak áldozatai; világi állam védelmezte őket. A pápák tehát királyok, hogy szabadabban s függetlenebbül lehessenek az egyház fejei. Ez nem összevegyítése, hanem egyesítése mindkét hatalomnak. Fődolog mindenesetre a lelki hatalom; a világi csak hozzáadás; de ezen hozzáadás oly szükséges, mint a testnek a ruha.

VI. A pápák 800 éven át nélkülözték a világi hatalmat. Nem nélkülözhetik-e most is?

Mindenesetre nélkülözhetnék, és lelki hatalmuk, mely változhatlanul isteni, dicséretesen esnék át e

tűzpróbán, már több hasonlót túrt el. 800 éven át r. élkülözték a világi hatalmat; az első 52 évben vértanuságot is szenvedtek, de valljuk meg, ez nem törvényes állapot. A nagy üldözések megszűntével tényleg birták Rómát s ekként veszélyes szomszédaiak elnyomtatását kikerülték, vagy közvetlenül római császár uralma alatt állottak, ki aztán kénye kedve szerint, bánt velök, vagy inkább kinozta őket; Rómából száműzte, fogságba vettette mindannyiszor, valahányszor nem akarák az udvaronc szerepét játszani. Pipin s Nagy Károly, kik mint fejedelmek s keresztények nagyok voltak, véget vetettek ezen igazságtalan állapotnak, és nekik jutott a szerencse több mint ezer év előtt eszközeivé lenni az isteni gondviselésnek, mely a szent széknak a békét s szabadságot biztosította, melyek hiányával nem képes az egyházat rendesen kormányozni.

Tehetné-e most? A pápa s minden püspök úgy vélik: hogy nem; meglátjuk nem fog-e a józan ész is velök tartani. Ha a pápának nem volna világi uralma, melylyel függetlenségét védi, szükségkép alattvalója volna azon fejedelemnek, kinek birodalmába esik Róma, vagy ahol a pápa székel. A pápa tehát francia, piemonti, nápolyi, osztrák vagy angol alattvaló lenne. Ki ne látná a számos akadályt, mely ezáltal lelki hatalma gyakorlata elé gördítenék. Elhallgatva hogy az uralkodó titkos befolyást s elnyomást gyakorolhatna reá, nem tilthatná-e el adandó alkalommal a pápa s püspökök közti levelezést? nem foglalhatná-e le a köriratokat s bullákat, szóval nem birhatná-e a pápát hallgatásra? Más tartománybeli hivek, püspökök, uralkodók nem viseltetnének-e folytonos s igazságos gyanuval azon egyházfő bánásmódja iránt, ki más uralkodónak van alávetve? Hátha még ezen uralkodó amazoknak politikai ellene volna? Vagy épen eretnek s üldöző? Továbbá nem intézné-e ezen uralkodó mindég úgy az ügyeket, hogy saját nemzetbeli s ön

eszméje szerinti pápa neveztessek ki? Nem ásatnék-e ez által alá egészen vagy nagy részben a katolikus s politikai világnak bizalma? — Kell tehát hogy a pápa úgy mint hajdan most is földi birtokkal bírjon. Így érzett I. Napoleon is, ki azt mondá: Elismernék-e anynyira a pápa méltóságát, ha nem saját tartományában élne, hanem más hatalomnak volna alávetve? A pápa nincs Párisban, s ez szerencse. Tiszteljük lelki hatalmát ép azért; mert sem Madridban, sem Bécsben nincs. Bécsben és Madridban ugyanazt mondják, Célszerű reánk nézve, hogy nincs köztünk, de szomszédainknál sem székel, hanem az ős Romában, távol a német császárok, francia s spanyol királyoktól; így fentartja az egyensúlyt a katolikus fejedelmek közt, simulván egy kevéssé az erősebbhez; de azonnal föllépven ellene, mihelyt a többit elakarja nyomni. Ez századok műve s helyesen történt; ez a legbölcsebb s legcélszerűbb intézmény, melyet kormánynál képzelni lehet.

VII. Ha a pápa függetlenségének föntartására szükséges a földi hatalom, nem volna elegendő egy kis birtok, Róma körül?

A veszteség ugyanaz volna, de minden előny megszűnnék. A pápa nem nagyravágyásból iparkodik birtokait, és pedig összes birtokait megtartani. Az áldott lelkü IX. Pius bárkinél inkább fölülemelkedik minden földi vágyon. Fő oka, miért követeli vissza sz. Péter örökségének összes javait az, mert ezen birtok az egyháznak törvényszerű java, melyet a pápa kötelességének csorbitása, a birtokjog s igazság szent elveinek sérülése nélkül föl nem adhat. — Követeli továbbá azért, mert erre kötelezve van; trónra léptekor esküvel ígérte, hogy azon javakat, melyeket a gondvislés néhány évre rá bízott, utódjának sértetlenül átfogja szolgáltatni. Végre követeli birtokait amiatt, mert az egyházi állam mint hatalom, mint kiterjedésre nézve oly csekély, hogy elvesztvén a helytartóságokat, uralmának legvirágzóbb részeit, a többi haszonvetlen s jelentéktelen birtok nem volna elegendő a

pápai függetlenséget biztosítani. A valódi függetlenség fõntartására szüksége van a pápának Róma körül egy jelentékeny birtokra, csak így védheti magát hatalmas szomszédainak megtámadása ellen, csak így birhat elegendõ segédeszkõzsel küldetésének teljesítésére. — Nem elégséges, hogy a pápa csak élhessen, neki élnie kell mint pápának, mint a kereszténység s emberiség fejének. Ő neki adnia, bõkezüen adakoznia és a keresztények fõvárosának díszét óvnia kell

Hogy pedig a pápa csakugyan adott s ad mindenkor, bizonyítják a történet lapjai. Elhallgatva egyéb jótéteményeit csak hazámra függesztem szemeim, s látom hányszor rántották ki kedves hazánkat a pápák a hinárból. Hányszor segítették jelentékeny pénzszezzel akkor, midõn nemzetünk mindenkitõl el volt hagyatva.

Tudom hogy némelyek azt vélik, jobb volna a birtok helyett évi jövedelmet biztosítani a pápának, mely több europai államtól fizettetnék. Ez viszás állás lenne. Alamizsnát fogadna el aki eddig adott, le volna kötelezve némileg annak, kitõl nem szabadna függnie. Aztán korunkban, midõn a forradalmak mindent felbontó esetei napi renden vannak, lehetne-e csak 20 évre biztosítani ezen jövedelem pontos kézbesítését? És ép azért a pápa és püspöki kar állhatatosan óhajtják a székek jószágainak meghagyatását. Ennél jogosabb követelés alig létezik.

VIII. Ha a pápa világi kormányrendszerében javításokat tenne, engedményt adna, kielégitené-e az egész világot?

Az egész világot kielégíteni javítások s engedményekkel! Tapasztalatlanok, kik azt képzelik, hogy csekélységgel ellehet fojtani a lázadást. XVI. Lajos engedményeket adott, és hová vitték? A nemeslelkü IX. Pius trónraléptekor bõkezüen pazarolta az engedményeket, talán többet mint kellett volna, s nem mult el egészen két év palotája bezáratott, s nagynehezen számkivetéssel menthette meg életét.

A pápa földi birtokának ellenei nem bizonyos olaszthoni tartomány ellen küzdenek, hanem egyenesen az egyház, a pápa s vallás ellen. Ezt minden pir nélkül bevallják a hirlapok s röpiratokban. Keveset törődnek ők Olaszhon s népe boldogításával, egyedül a pápa ellen törekszenek. IX. Pius pápa egy napon így szólott hozzám : Csak azért támadják meg földi birtokaimat; mert pápa vagyok.

Különben ha akarna, se adhatna a sz. atya elle-
neinek engedményeket. Nincs immár szó néhány javi-
tásról mint 1848-ban, vagy némely tartományok át-
engedéséről, hanem fön kell tartani a nyilvános jog sz.
elveit s ezek sérthetlenségét, meg kell védeni a gyen-
gébb hatalmasságok megtámadhatlanságát s törvényes
jogérvényeit.

A pápának egyedüli ereje jogaiban rejlik; ezek-
től egy lépést sem térhet el. Ki mutathatja meg a
világnak jobban mint a pápa, — az erkölcsi tisztaság
őre, a katolikus egyház feje, — hogy a legerősebbnek
joga nem mindég a legigazságosb is,

**IX. Nem a buzgóság csökkenésében rejlik oka,
hogy a pápát világi birtokaitól megakarják fosztani,
hanem egyedül azon igyekezetben, könnyíteni rajta,
hogy vallási tisztének jobban megfelelhessen.**

Valóban mélyen megható ezen atyai gondosko-
dás, a pápának s püspököknek megkellene erre indul-
niok. — Hasonlít e buzgóság ahhoz, midőn az utonálló
a vándort batyujától, pénzétől, ruhájától megfosztja,
s egyedül az inget hagyja rajta mondván : „menj ba-
rátom, fuss kedved szerint, már megszabadultál mind
attól, mi járásodban akadályozott.“

A helytartóságok a köpeny s erszény, a határok
a ruha, Róma kertjeivel az ing. Mily szabad volna a
szent szék, ha csak ez utóbbit bírná! — IX. Pius látja
báránybórból kikandikálni a lázadó farkasnak fogait
s szeméit, ki miután Európának minden részeit feldulta
és vérrel festette, már a sz. atya aklába is betört. Tudja
mire magyarázza ezen jóságot s buzgóságot, s mind-

nyájunknak azt kiáltja, amit isteni mesterünk apostolainak mondott : „videte ne quis vos seducat.“

X. Mindenki azt állítja : a pápa nem tudja birodalmát kormányozni, számos visszaélések vannak napirenden , melyek a népet boldogtalanítják.

Négy évig laktam Rómában, tapasztalásból szólok. A visszaéléseknek, melyeket emlegetnek, három negyede, hogy ne mondjam kilenc tizede, aljas rágalmaikon alapul, melyek azokat, kik ismerik a dolgok állását, nevetségre indítanak, ha e gyalázatos hazugságok undort nem gerjesztenének szívökben. Nem tagadom s a pápa sem tagadja a létező visszaéléseket, de hol van kormány visszaélés, igen sok visszaélés nélkül? Azt azonban merem állítani, hogy a pápai államokban élő nép a legszerencsésebb a földön, s hogy alig létezik nép, mely oly kevésbé ismeri az inséget s szükségét. Öt, hat ezer lakóval bíró városokat látogattam meg, melyekben egy szegény sem létezett; ilyen a szabiniai hegyben levő Ganazano, Rómától 11 mértföldnyi távolságban, s ez nem egyedüli e tekintetben. Az egyházi államokat nem Róma s még négy vagy öt város után kell megítélni, hol az idegenek fölös száma miatt, sok koldus lepi el az utcákat. Az egyházi államokban általában csodálatos módon fejlődött az ipar. Rayneval gróf egykori francia követ statisztikus kimutatása szerint bebizonyul, hogy dacára a napról napra növekedő nyugtalanságnak, melyet az idegen lázítók szítanak, az anyagi jóllét jobban áll mint máshol, így például az adó félannyi mint Francia országban.

Hogy mindamellet az angolok, protestánsok, lázadók, szóval az egyháznak minden ellenei a visszaélések ellen kiáltanak és javításokat követelnek, és hogy a bibornokok butító igáját — mikint ők nevezik — vádolják, ezt nem kell csodálni, — ez egyházellenes szenvedély.

Ezen rágalmak számtalanszor visszatoroltattak már; elégnek tartom megemlíteni ez egyetlen bizony-

ságot, melyhez a pártoskodás gyanuja nem fér. A protestánsok egy buzgó tagja M. Ch. ma Tarlare Skóthonból 1848-ik évben az egyházi állam behozta után ezeket írja: „az, amit az egyházi államokban láttunk, eléggé bizonyítá, hogy IX. Pius elődei nem voltak oly rozsdáette együgyűek, minőknek őket némelyek kürtölni szeretik, és hogy közvetlen elődje XVI. Gergely, ki országát példátlan jólétben hagyá vissza, nem volt pusztító zsarnok.“ Nem csudálatos-e a római egyháznak azt vetni szemére, hogy nem tud kormányozni? holott ő adta Európának a legnagyobb állam férfiakat. Segur abbé, Amboise, Ximenes, Richelieu, Mazarin bibornok s a t. nem mind oly nevek-e ezek, melyek e gyermekies ráfogást hatalmasan megcáfolják? A pápát most is mint mindig nagyérdemű férfiak környezik, és akik az ellenkezőt kürtölik, oly dolgokról beszélnek, melyről semmit sem tudnak. Amit a bibornokoknak s más kormányférfiaknak ellenvetnek, annak ép az ellenkezője érdemelne némi megrovást t. i. ők túlzók, igen atyailag bánnak, nagyon engedékenyek, s evvel ellenségei visszaélnék. Továbbá hiányzik bennök s kell is hogy hiányozzék katonai szellem s ekként gyakran nincs elegendő eszközük, hogy a vakmerő ivadékkal kellőleg szembe szállhassanak. De nem is volna itt soha lázadás, ha ezen természeténél fogva békés s vallásos lakosokat magukra hagynák.

Nem a pápa, hanem a forradalom okozta a bajokat, melyek már csaknem 19 évig nyomják Olaszhont.

XI. Megegyeztetető-e a pápa kormányzása a fölvilágosodás haladásával?

Es miért nem? Nem az egyház-e az, mely — miként mindenki megvallja — a világot polgárosította s a mai társadalmat alkotta? Es nem alkalmasabb-e, a pápa, mint az egyház feje állásánál fogva népét a valódi polgárosodás jótéteményeiben részesíteni, mint bármely más fejedelem? Ha a fölvilágosodás

haladása alatt az ipar fejlődését, a vasutak s gőzgépek létrejöttét, a kereskedés elterjedését értjük, úgy távol van a pápai kormány ezen anyagi jólétet akadályozni, sőt azt azon mértékben alapítja meg, a melyben a nép valódi boldogságának alapul szolgál. Ha azonban a fölvilágosodás haladása alatt a lázadó szellemét mint hódolat hiányát, a törvényes tekintély megvetését, a szabadságot, a hitet s eretnokséget írni s hirdetni — értjük, így már elhiszem, hogy a pápa ezen haladásban elmarad.

Az ily haladás visszaesés, mely ékes névvel díszíti ugyan magát, de a népek romlását s szerencsétlenségét szüli. Az egyház változatlansága nem akadályozza a valódi haladást, csak rendezi. Ezen változhatatlanságnak határa nem olyan, mely az előmenetelt gátolná, hanem csak védőfala a tévutak elől.

A pápai kormány főszabálya az isteni törvény megtartása, s az egyház iránti tisztelet. Ezen értelemben a világ első, legműveltebb, legbölcsebb kormányja.

XII. A pápának mint papnak lehet-e fegyveres erőt használnia a lázadók ellen?

A pápa mindenelőtt pap s feje az egyháznak, az tökéletesen igaz, de egyuttal király is, és pedig ép oly valódi király, mint egyházi fő. Ő tehát az egyháznak lényeges jogait, a királyság lényeges jogaival összevegyítés nélkül összeegyezteti. Valamint ezen jogok törvényszerű jogok : (hisz enélkül nem is lennének jogok) úgy kettős hivatalának igényeihez alkalmazottan gyakorolhatja is és kell is gyakorolnia azokat. Miért ne gyakorolhatná tehát IX. Pius mint Olaszhon egyik részének királya, koronájának törvényes jogait, s miért ne védhetné ezt a megtámadók ellenében? Azt mondják, azért nem, mert pápa.

Ismét új ok e koronát jól védeni, melyet dicsőbb érdek oltalmaz mint bármely mást. Furcsa

állítás volna, hogy a pápa ha nem is személyesen vezetné a háborút (jöllehet ehhez is joga van) de még katonáit s tisztjeit se küldje a lázadók ellen ; ha tehetsége szerint e kötelmet nem teljesitené, nem irgalmas, hanem gyáva volna. Ezen számítás szerint a rablókat s tolvajokat sem fogathatná el csendőrei által. A gonoszok ellen gyakorlott igazságszolgáltatás mi egyéb mint irgalom a jók iránt. Ez a királyok s lelkészek alapkötelessége. De ne kerülje-e a pápa mindazt, mi lelki hivatalát gyűlöletessé teheti ? Kétségen kívül tehetsége szerint távoztatnia kell mindazt, mi gyűlöletet gerjeszt lelki hivatala ellen; de vigyáznia is kell egyuttal, nehogy ezen isteni hivatal meggyengíttessék, s a nép előtt lealacsonyíttassék, szóval kerülnie kell mindazt, mi ezen hivatal gyakorlatát lehetetlenné tenné. De nem ez — szokás mondani — az evangelium szlleme. Ugyan mondjatók meg — birta-e Urunk az evagelium szellemét? és mégis nem látjuk-e őt ostort fogni s a templom szentségtelenítőket abból kiűzni ugyanazon kezekkel, melyekkel áldott s gyógyított? A pápa atya, ki az igazság jogát teljes s tökéletes törvényszerűséggel gyakorolja. Ki fogja az atyát kegyetlenségről vádolni, ha gyermekét megfenyíti, miután semmi szelidebb eszköze nem birta azt engedelmes-ségre vezetni.

XIII. Lehet-e az ember jó katolikus, ha nem védi a pápa világi uralmát?

Az a kérdés, ki a jó katolikus? Hogy valaki jó katolikus legyen, nem elegendő vallási érzülettel birni, a vallást általában tisztelni, egyedül a külsőségeket megtartani ; hanem egyersmind a keresztény, a katolikus szellemet is kell birnia, a hódolat szellemét, az egyházfő s püspökök Istentől nyert méltósága eránt. Midőn Urunk Pétert s apostolait a világra elküldé, így szolt : „Aki titeket hallgat, engem hallgat, aki titeket megvet, engem vet meg.“ — Nem lehet jó katolikus, aki Istent megveti ;

már pedig nem emberi, hanem Krisztusnak isteni méltóságát veti meg az ki az egyház vezetőit megveti, ki utmutatásukra nem hallgat, határozataikat semmibe sem veszi. Az egyház a szentlélektől vezetve az általános zsinatokban többszörösen kimondá, hogy a szentszék világi birtoka szent birtok, s ezt annak is tartja; mert egyházi átokkal sujtja mindazon keresztényt, — legyen az fejedelem vagy nem — kiközvetve vagy közvetlenül az egyházi birtokot megtámadni meri. Az egyháznak ezen eljárása a tridenti zsinatban világosan mutatja, mi szabályozza véleményeinket ezen jelentékeny s napjainkban oly élénken vitatott kérdés fölöt. Lelkiismeretbe vágó kötelesség az, mely minden katolikustól engedelmességet, tevékeny engedelmességet követel, habár nemis hitcikkely.

XIV. Oly borzasztó valami az egyházi átok ?

Valóban borzasztó. Az egyházi átok által a méltatlan tagok az egyház kebeléből kizáratnak. Mellözve a bővebb hittani vitatkozást, elegendő megjegyezmem, hogy két neme van az egyházi átoknak; egyik s ez a fő, nyilvánosan bélyegzi a bűnöst, a másik nem nyilvánosan. Mindkettő megfosztja a sujtottat a szentség, imádság s az egyházi egység áldásaitól; a nyilvános egyházi átok külső körülményei még borzasztóbbak. Azon szérencsétlen ember, kit az ítélet sujt, nem léphet be a templomba, s az illetőnek megjelenése által a templom megszentetlenítettik, s isteni szolgálatra alkalmatlan, még a püspök a kiengesztelődési szertartást el nem végzi, Medtagadtatik neki az egyházi temetés s pogány módon temettetik el. Holta után sem szabad érte imádkozni. Az egyszerű egyházi átok alól minden pap föloldhatja az illetőt, a nyilvánostól csak a pápa, vagy az ő megbizottja. Kérdem : van-e ennél valami borzasztóbb arra nézve, kinek szívében legkisebb hit honol ?

XV. Nem lelki fegyver-e az egyházi átok? Jogos-e azt használni földi érdek miatt?

A lelki dolgok semmi módon sem sorolhatók a földiekhez, és az egyház nem is sujtott soha senkit egyedül emberi érdek miatt. Midőn az egyház sértetlenségét megtámadók egyházi átokkal sujtatnak, egyedül azért történik, mert ezen sérelem a szent szék vallási függetlenségét támadja meg, ezen érdek pedig tisztán lelki. — A pápa földi birtoka semmi más állammal össze nem hasonlítható. Ez egy, az egyházban megszentelt tartomány, mely — úgy szólván — szent, katolikus jelleget öltött föl. Az egyház birtoka e világon kiválólag szent föld, mely az új Jeruzsálem Róma, Krisztus helyettesének székhelye, és a keresztény világ fővárosa által megdicsőíttetik. Nem természetes-e tehát, hogy az egyház átokkal fenyegeti mindazokat, kik ily intézményt megingatni bátorkodnak. És hogy folytassuk a hasonlatosságot a ruháról, mit szólnátok, ha valaki a rátok bizott köpenyt, elakarná venni, és rossz néven venné, ha ti azt határozottan védelmeznétek?

XVI. Az állittatik: fölvilágosodottkatolikusok o-hajtják a világi hatalom megszűntét, akik pedig azt védik, ultramontanok, fanatikusok.

Ha valamely katolikus legkevésbé kétkednék még a pápa földi birtokának szükségességéről, ezerszer meg ezerszer eloszlanék ezen kétsége azon tapasztalat által, hogy a hitetlenek, istentelenek, sociálisták, eretnekek, szóval az egyház összes ellenei azok, kik egyesült erővel ezen hatalmat megtámadják. A püspökök, a katolicizmusnak természetes képviselői, pedig szinte egy értelműen azok, kik annak védelmére nyíltan fölszóltak. Nem fog-e minden katolikus ovakodni, hogy ezen közvéleménytől elszigetelje magát? Fanatikus, ultramontan, sötétség kedvelők, mind megannyi nevek, melyet a csócselék nép használ, de az ellenség szájából kiejtve egyszerűen azt jelenti, hogy keresztény.

Mi katolikusok vagyunk, azaz : az egyháznak gyermekei, a pápának lelki fiai; ha atyánkat megtámadják, összecsoportosulunk körüle, s készek vagyunk életünkkel is védelmezni őt. És ez neveztetik ultramontánizmusnak; ám legyen, tehát mi valamennyien minden érsek, püspök, pap, világi, szeretjük a pápát, ki ultramontán azaz : Rómában székel a hegyeken túl : ultra montes. A türelmetlen s vak fanatizmus épen elleneinknél divatozik, de egyike legközönségesebb fogásaiknak, minket vádolni tájhajtásról, melyet ők követnek el.

XVII. Politizálnak-e a katolikusok az által, ha a pápa világi uralmát védelmezzik?

Koránsem, csupán a vallás érdeket védik. — Jól tudom, hogy vannak férfiak, kiknek sikerül a politikai szenvedélyt a vallás szent köpenyébe burkolni ; ezek politizálnak, midőn vallási kérdést látszanak tárgyalni. Nem így áll a dolog a katolikus püspökökkel, papsággal, s néppel, kik egész Európában föllállnak s mindenkor egyesült erővel fölfognak állni a szent szék szabadságának védelmezésére. A rossz hírlapok szeretnék e tárgyban rászedni a közvéleményt, de tudunk itélni s nem sok ész kívántatik annak belátására, hogy ezen külsőleg egészen politikai színezetű kérdés mögött, a katolika egyház, s annak fejének függetlensége lappang.

Igaz a vallás politikái dolgokat érint, de csak annyiból, amennyiben azok a hitet, lelkiismeretet, katolikus jogokat s a katolikus világ érdekeit illetik. E tekintetben a vallás minden emberi dolgot érint, azon egyszerű okból, mert minden Istentől függ és az egyház föladata, az embereket az Isten akarátjának megismerésére tanítani. A századok hosszú során át gyakorolta az egyház ezen kötelesség parancsolta jogot. Isten akarata, hogy a világnak minden hatalmassága tisztelje a pápát s jogait. Ki a pápát megtámadja, el van veszve. Igazságtalanul vá-

doltatnak tehát a püspökök s papok, hogy körükön
kívüli tárgyakkal foglalkoznak akkor, midőn a pápa
világi uralmát védvén a katolikus szabadság szent
ügyét védik.

szent östönkel a védelmezni őt. Itt a
ültetmonáimuzsák, am legyen tehát mi vala-
monnyen minden évek püspök pap világi szent-
jök a pápa ki ültetmonáim azaz: Rómában azékel
a helyeken ki: utra monna. A történeten a val-
tatanára épen előneimél divatonik, de egytko
teközőnacsobd fogalimnak minke vidoim ill-
hatalmól mejet ő követoik el.

**XVII. Fejezet a katolikusok az által, az
a pápa világi uralmát védelmezik?**

Korábban csupa a világi érdeket védik.
Töl tudom hogy kiknek sikerül a
politikai szennvedézt a világi szent köpönyöbe bur-
kolni; ezek politikának mindig vallási kérdést lát-
szanak látnivali. Nem így áll a dolog a katolikus
püspökökkel, papokkal, s néppel, kik egész Európá-
ban fölállnak a mindenkor egyezőlt erővel fölfogának
ahni a szent ezek szabadságunk védelmezésére. A
rossz hitások szennvedék a tárgyban részben a közvé-
leményt, de tudnak télni a nem sok éas kívánatlik
annak belátására, hogy ezen különleg egészen poli-
tikai szennvedéi kérdés mögött a katolikus egyház a
annak féltének függetlensége laparang.

Itaz a világi politikai dolgokat ériné de csak
anyviből amennyiben azok a hitot, lelkiismeretet,
katolikus jogokat a katolikus világi érdekeit il-
letik. E tekintetben a világi minden emberi dolgot
érint azon egyezotti okból, mert minden Istenről
függ és az egyház föladata az embereket az Isten
akaratainak megismerésére tanítani. A szándok hoz-
szu sorra az egykorotla az egyház ézen kötelesség
parancsolta jogot. Isten akarata hogy a világiak
minden hatalmasságra tártsthe a pápa jogait. Ki a
pápa megismerésé, el van vezetve. Igazságtalanul va-

